

S ü n e :

Bir yıllık yaşamı boyunca bir kez döl verir. Erginlerin yaşamı **aktif** ve **pasif** olmak üzere iki döneme ayrılır.

Pasif dönemlerinin yaz aylarına denk gelen dönemini daha serin olan yüksek ve ormanlık bölgelerde (**yazlama**), kış aylarına denk gelen kısmını ise daha ılıman yerlere göç ederek (**kışlama**) geçirirler.

Süneler kışlaklardaki toprak üstü sıcaklığı 15 dereceye ulaştığında ekinlerin ve meraların olduğu alanlara doğru göç ederler. Bu göç zamanı genellikle mart ayının ortası ile nisan ayı başında görülür. Bu göç ile birlikte **aktif dönem** başlamış olur.

Ekin tarlalarına ulaşan kışlamış erginler bir taraftan beslenirken, bir taraftan da çiftleşerek yumurtalarını bırakmaya başlarlar. Dişiler çiftleştikten 7-14 gün sonra yumurtalarını bırakmaya başlarlar. Bir dişi yaşamı boyunca 80-150 adet yumurta bırakabilir.

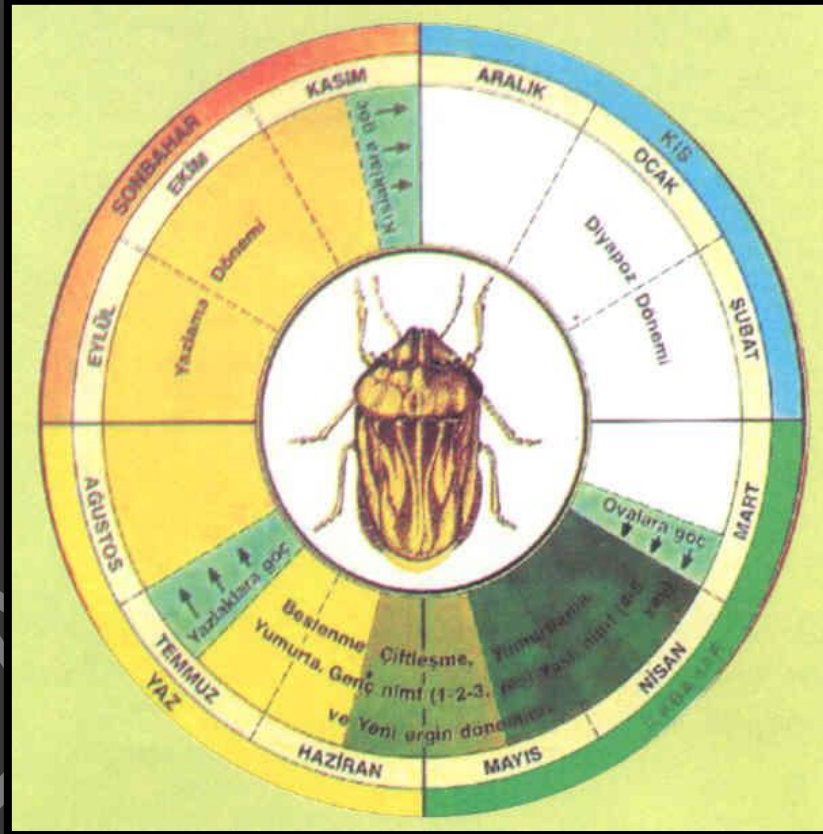

Dişi süne her yumurtlamada, yumurtalarını 12-14 adetlik muntazam ve 2-3 sıralı dizilerden oluşan yumurta paketleri halinde bırakır.

Yumurtalar genellikle yaprakların alt yüzeyine bırakılır. Yumurtaların açılması genellikle 2-3 haftayı bulur. Hava ne kadar sıcak ise yumurtalar o kadar çabuk açılırlar.

Yumurtadan çıkan süne yavrularına **nimf** denir. Yumurtadan çıkan sünelerde beş farklı nimf dönemi bulunmaktadır. Genellikle 5-6 gün süreyle gömlek değiştirerek yeni nesil ergin olurlar.

Birinci dönem nimfler:

Genellikle yumurta paketinin hemen yanında toplu olarak bulunurlar. Bu dönemdeki nimfler beslenmezler, 4-6 gün sonra gömlek değiştirerek ikinci döneme girerler.

İkinci dönem nimfler:

Başaklara tırmanıp hortumlarını kullanarak süt olum dönemindeki buğday tanesinden beslenmeye başlarlar.

Üçüncü ve Dördüncü dönem nimfler:

Başaklardan beslenmeye devam ederek taneye büyük zarar verirler.

Beşinci dönem nimfler:

Son defa gömlek değiştirerek yeni nesil ergin haline gelirler. Yumurtadan yeni çıkan bir nimfin, yeni nesil bir ergin olabilmesi yaklaşık 30 gün sürmektedir.

Süne hububatın bütün gelişme dönemlerinde zarar yapmaktadır:

1-)Kurtboğazı zararı: Kışlamış erginler kardeşlenme dönemindeki hububatı toprağa yakın kısmından emerek zarar verir. Bu şekilde bitki sap çıkarır ancak dane bağlamaz.

2-)Akbaşak zararı: Kışlamış erginler başaklanma dönemindeki hububatın başak sapını emerek dane bağlamasına engel olur.

3-)Dane emgi zararı: Hububatın süt ve sarı olum devresinde, süne nimfleri ve yeni nesil erginler daneleri emerek büyük oranda zarar verir.

Süneler ince uzun hortumlarını bitkilerin sap ve danelerine batırıp, emerek zarar verirler.

Zamanla tanelerin sertleşmesi bile sünenin zararını engellemez. Vücutlarından salgıladıkları bazı enzimler sayesinde taneleri yumuşatıp, glütteni tahrip ederler.

Beslenen tanelerin, sağlam tanelere oranı az olsa bile (% 2), emgili tanelerin bulunduğu bulaşık buğdaylardan elde edilen unlar teknolojik özelliklerini kaybederler.

Sünenin buğdaydaki glüten bileşiminin % 14-16 oranında azalmasına yol açtığı bilinmektedir.

Emgi zararı olan buğday örneklerinde ekmek yapılabılır düzeyde sedimentasyon değeri elde edilmesine rağmen, bu örneklerden ekmek yaparken büyük güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Ekmek yapımı esnasındaki şartlar, süne salgısıyla buğdaya geçen enzimin çalışması için çok uygun olmaktadır.

Ekmek yapımı sırasında hamurun yoğrulmasından sonra zarar anlaşılmakta, fermantasyon sırasında protein parçalanmakta ve hamur işlenmez hale gelmektedir.

Mücadelesi: Mücadele üretici ve devletle birlikte hareket etmek durumundadır. Devlet tarafından belirlenen dönemlerde, yetkililer tarafından hububat tarlalarında yapılan sayımlar sonucunda, gerekli görülen alanlarda, zararlının 2. Nimf döneminde ilaçlı mücadeleye başlanır.

Sünenin en büyük düşmanı yumurta parazitleridir. Kontrol altında olan bölgede yumurta parazitleri oranının yüksek olması durumunda kimyasal mücadeleye başvurulmaz. Kimyasal mücadelenin başlaması, devlet tarafından gerekli görülmesi durumunda gerçekleşir.

Ancak devlet kontrolü tüm bölgede, her daim mümkün olmadığından dolayı; her tarla sahibi arazisinde süne kontrolü yaparak (metrekarede 2 canlı süne), tehlike söz konusu ise, bağlı buldukları Tarım İl veya Tarım İlçe müdürlüklerine bildirilmelidir. Bu hayati önem taşımaktadır.

İlaçlama işlemi, sünenin beslenme amaçlı bitkinin sap ve başaklarına çıktığı, havanın serin olduğu sabah 04:00 - 09:00 veya akşam üzeri 16:00 - 20:00 saatleri arasında yapılmalıdır.